

Jogi doktrína

1. Előadás

Követelmények

Előadások

A nyelv és a jogi nyelv

A szöveg

debant, (iis enim in huiusmodi casu nihil contra vim potentiorum tuti est) tum verò non inimici modò aut diuites, sed etiam amicissimi præter opinionem peribant. Quippe & si perpauci priuatis de causis triumuiris inuisi erant, vt iis ea res necem afferret, tamen publicæ res, & dominationum permutationes in causa vehementibus istis cùm amicitiiis tum odiis erant. quicunque enim vnum ex his vel studio vel facto suo adiuuisset, statim inimici loco reliquis habebatur. ita idem homo alicui ipsorum a-

Amici etiam triumuirorum quare proscripsi sint.

Követelmények, tematika

- **Előadások tematikája**
- Jelenlét ellenőrzése
- Évközi számonkérés
- **Félévi aláírás**
- **Vizsgakövetelmény**
- **Tananyag:**

Gedeon Magdolna – Hegyi Szabolcs – Szabó Miklós – Vinnai

Edina – Zódi Zsolt: *Jogi doktrína előadás vázlatok* **2016 kiadás!**

(Tanszéki honlapról letölthető **pdf** dokumentum)

+ Az előadások anyaga

Mi az a „doktrína”?

- „Tan”, „Tanítás”
- A jog „saját magáról alkotott képe”
- Ahogyan a jogászok a jogra tekintenek
- A jogi szövegek összessége
- A cél: megismerni a
 - A szövegek típusait, rétegeit
 - Ezek mikénti olvasását és megértését (→ olvas)
 - Ezek előállítását írásban (→ ír)
 - és élőszóban (→ beszél)
 - → → → megtanulni „jogászként írni, olvasni beszélni”

A nyelv = jelrendszer

- A **jel** („széma”)
 - = szimbólum (bármi, ami egy más dolog helyett áll)
 - ≠ szimptóma ≠ ábra
 - konvencionalitás
- A **jelölés** („szemiózis”) = reprezentálás
- A **jelrendszer** jelek strukturált együttese
- A jelek „dolga”:
 - Felismerhetőség (jelként)
 - Megkülönböztethetőség (a többi jeltől)
 - Azonosíthatóság (melyik jelrendszer)
 - Jelölet + jelentés (a jelrendszeren belül)



Grammatika

- „Tekhné grammatiké” – „Ars recte docendi”
- A grammatika két részből áll:
 1. A **szabálykészlet**:
 1. Hangtan
 2. Szótan
 3. Mondattan;
 2. A **szókészlet** = a szavak halmaza (**lexikon**)
- A nyelvi kifejezések **funkciói**:
 1. deskriptív, leíró (kijelentő)
 2. preskriptív, előíró (felszólító)
 3. expresszív (felkiáltó)
 4. performatív (cselekvést megvalósító– pl. „Igen!”)



A jogi nyelv helye

- A jogi nyelv természetes nyelv
- **Normatív** nyelvváltozatok:
 - irodalmi nyelv
 - sztenderd köznyelv
- **Területi** nyelvváltozatok (dialektusok)
- **Csoportnyelvek** (szociolektusok):
 - Hobbinyelvek
 - Diáknyelv
 - Argó
 - Szaknyelvek (a **jogi nyelv** is)



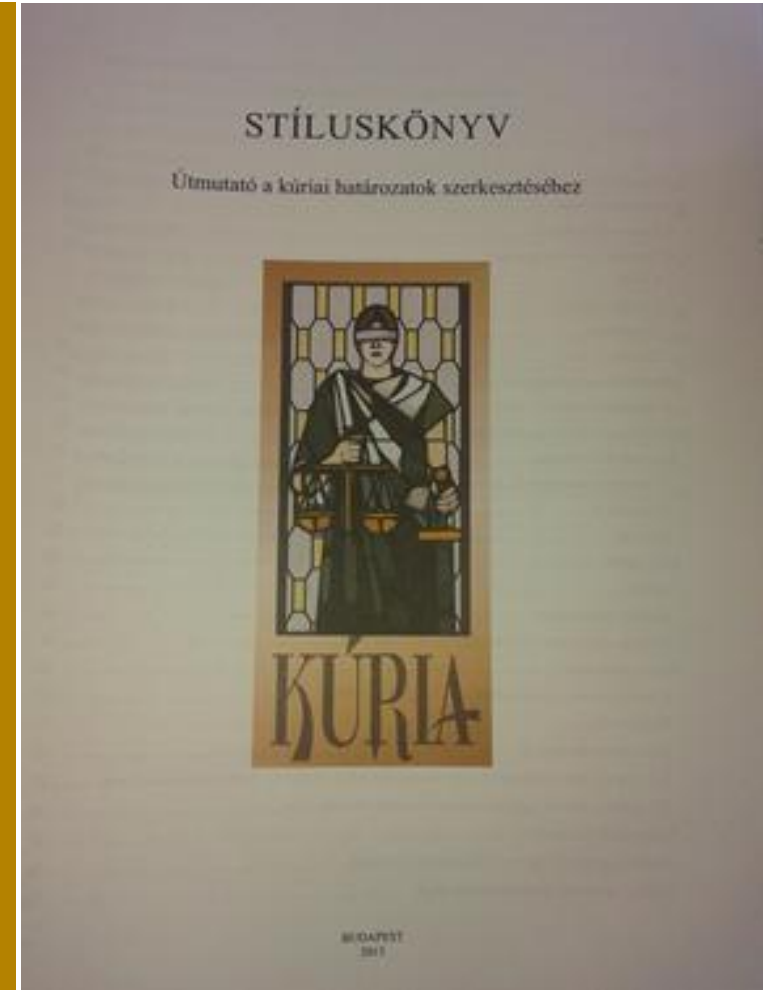
A jogi nyelv sajátosságai

Rétegei

- Jogalkotás nyelve
- Jogalkalmazás nyelve
- Jogtudomány nyelve
- Jogi konyhanyelv

Jellemzői

- **szakmai** kommunikáció + közérthetőség
- **normatív** nyelv
- **Jelentés és érvényesség** összekapcsolódik
- **Pontosságra + monoszémiára** törekvés
- Az **írott** forma elsődlegessége



A jogi fogalmak

- A legtöbb jogi fogalomnak nincsen jelölete
- A fogalmak csoportosítása
 - Természetes fogalmak (szülő, közút, házasság)
 - Definiált jogi fogalmak
 - Közismert jogi jelentésű (per, fellebbezés, határidő)
 - Köznyelvi hangzású, de speciális jogi jelentéssel bíró (elbirtoklás, elévülés)
 - A jogban eltérő jelentést kapott szavak (ártatlanság, kereset, birtok)
 - Nem definiált jogi fogalmak (kellő időben, alkalmas módon)
 - Jogtudományi fogalmak (jogág, jogviszony, jogintézmény)

A szöveg

- **Textúra – Textus – Diskurzus**
- **Túl a grammatikán: struktúra a mondat felett?**
- **Textológia – narratológia – diskurzuselemzés**
- **A szövegszerűség** (a szöveg mint értelem-egész) ismérvei:
 - (1) Kohézió: A szövegfelszín grammatikai rendezettsége
 - (2) Koherencia: A felszín alatti és tartalmi összefüggések rendezettsége
 - (3) Szándékoltság: A szerzői intenciójában rejlő kötőerőt
 - (4) Elfogadhatóság: Az átadott értelem a befogadóval közös produktum
 - (5) Hírérték: Információs tartalom (váratlanság, előreláthatatlanság)
 - (6) Helyzetszerűség: A beszédhelyzethez képest megmutatkozó értelme
 - (7) Intertextualitás: Összefüggések más szövegekkel

Írásbeliség és szóbeliség

Szóbeli	Írásbeli
Pillanathoz kötöttség	Időtlenység
Korlátozott mennyiségű szöveg rögzíthető	Korlátlan mennyiségű szöveg rögzíthető
Ismételgető, előre-hátra ugráló, redundáns	Lineáris, analitikus gondolkodást feltételez
Legtöbbször van hallgatóság, dialógussá lesz	Nincsen jelen a hallgatóság, monológ
Lehetségessé (és szükségessé) teszi a sztenderd nyelvi változat kialakulását	Nincsen sztenderd nyelvi változat
Szerzőhöz (elmondóhoz) kötött	Önálló életet tud élni (antoglotta)